

6, 7 VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIM BECERİLERİNİN SÖZVARLIĞI VE SÖZCÜK SIKLIĞI DAĞILIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Erkan ÇER

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, erkan.cer@amasya.edu.tr

Hatice TURHAN AĞRELİM

30 Ağustos Ortaokulu

Makale Gönderme Tarihi: 29.07.2016 Makale Kabul Tarihi: 13.12.2016

Özet

Bu çalışma, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerindeki sözcük sıklığı ve sözcük sıklığı dağılımını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Böylelikle, öğrencilerin hem temel sözcük dağarcıkları ortaya çıkartılabilir hem de bu sözcük dağarcıklarının yazılı anlatım becerilerine yansımaları belirlenebilir. Bu durum, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinde sözcük sıklığının gelişmesine katkı sağlayabilir. Betimsel bir yöntemle gerçekleştirilen bu çalışmaya, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde olmak üzere 60 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu bir soruyla öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlardan elde edilmiştir. Öğrencilerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde ise, içerik çözümlemesi kullanılmıştır. Bu çözümleme, Cibakaya 2.3 dizin programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, bu çalışmada, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerindeki öğrencilerin yazılan anlatımlarındaki sözcük sıklığı ve sözcük sıklıkları incelendiğinde, onların çeşit ve soyut sözcük sıklığı bakımından yeterli düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin niteliğinin olumsuz etkilenmesine, onların duygu ve düşüncelerini etkili bir biçimde dile getirememelerine, iletişim ve etkileşim süreçlerinde olumsuzluklar yaşamalarına yol açabilir. Bu bakımdan, hem farklı yaş ve gelişim düzeylerinde bulunan öğrencilerden hem de alan uzmanları tarafından belirlenmiş nitelikli yapıt, gazete, dergi ve ilgili kaynaklardan oluşturulacak havuzdan en sık kullanılan sözcükler belirlenerek yaş gruplarına uygun bir biçimde kazandırılması gereken sözcük listeleri belirlenebilir ve öğrencilerin ilgi alanları ve alışkanlıkları da göz önüne alınarak elde edilen veriler doğrultusunda öğretim programları ve ders araç gereçleri hazırlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Yazılı Anlatım, Sözcük Sıklığı, Sözcük Dağarcığı.

EXAMINATION OF VOCABULARY AND DISTRIBUTION OF WORD FREQUENCY OF WRITING SKILLS OF STUDENTS IN 6, 7 AND 8 GRADE

Abstract

This study aims to reveal the vocabulary and word frequency distribution of students' written expression skills. Thus, the basic vocabulary of the students can be revealed and the reflection status of these words to the written expression skills may be determined. This may contribute to the development of the learner's literary skills in written expression. It was participated sixty students including 6th, 7th and 8th grade students in this descriptive study. The data of the study were obtained from the composition of the students with an open-ended question developed by the researchers. Content analysis was used to analyze the data obtained from the students. This analysis was performed through the Cibakaya 2.3 directory program. As a result, in this study, it was determined that when the vocabulary and word frequencies in the written expressions of the students at the 6th, 7th and 8th grade levels were examined, they were not sufficient in terms of variety and abstract vocabulary. This can lead to the negative effects of the quality of the students' understanding and explaining skills, their ability to express their emotions and thoughts in an effective manner, and the negativity in communication and interaction processes. In this respect, the most frequently used words may be determined from the students who are at different ages and development levels as well as the qualified works, newspapers, magazines and related resources determined by the field experts and the word lists which should be

given to the age groups in an appropriate way may be determined and the students' interests and habits. Instructional programs and course materials may be prepared in the direction of the obtained data.

Key Words: Student, Writing Skills, Word Frequency, Vocabulary

Giriş

Türkçe öğretiminin temelini dilsel beceriler oluşturmaktadır. Dinleme ve okuma becerileri, anlama işlevini; konuşma ve yazma becerileri de anlatma işlevini yerine getirmektedir. Özellikle anlatma isteği insanda doğuştan gelen, sonradan dil aracılığıyla konuşma ve yazma olmak üzere iki ana biçimde gerçekleşen becerilerdir (Binyazar ve Özdemir, 2006). Bu beceriler içinde yazma becerisi düşüncelerin, duyguların ya da olayların yazı ile anlatılmasını sağlar ve dört temel dilsel becerinin de son halkasını oluşturur (Akyol, 2007; Demirel ve Şahinel, 2006; Göçer, 2014; Göğüş, 1993; Karatay, 2013; Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı, 2016; Özbay, 2006; Öz ve Çelik, 2007). Bu beceri hem öğretim sürecinde başarı elde etmenin hem de günlük yaşamda kendini anlatmanın anahtarıdır (Bayat, 2013; Sever, 2011). Bu bakımdan, öğrencilerin bilgi, duygu ve düşüncelerini yazılı olarak anlatabilme becerisini geliştirmek, onlarda yazıya karşı ilgi ve istek uyandırmak, onlara yazma alışkanlığı edindirmek için öğretim sürecinin her aşamasında bu beceriyi geliştirici yazma deneyimlerine, öğrencilere yeteri kadar dönüt veren uygulama çalışmalarına yer verilmelidir (Karatay, 2013); çünkü öğretim süreçlerinde, okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar, etkili iletişim ve etkileşim kurabilen bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlayabilir.

Sözcük dağarcığı, bireysel sözcükler olarak tanımlanır. Bu bireysel sözcüklerle öğrenciler, yaşamları boyunca edindikleri sözcükleri belleklerinde depolayarak bir birikim oluştururlar. Bu tür bir birikimle kullanılan sözcüklerin tamamı onların sözcük dağarcıklarını oluşturur (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2006). Öğrencilerin kendilerini etkili bir biçimde anlatabilmelerinde, okuduğunu ve dinlediğini anlama sürecinde ve iletişimde bulunduğu insanları anlayabilmelerinde sahip oldukları sözcük dağarcıklarının önemi büyüktür (Özbay, 2005; Özbay ve Melanlıoğlu, 2008). Bu bakımdan, yazılı anlatım becerisinin gelişmesinde sözcük ediniminin katkısı yadsınmaz (Budak, 2000). Özellikle çocuğun sözcük dağarcığının gelişmişliği ve sözcükleri kullanmadaki başarısı, onun yazılı anlatım becerisinin gelişmesine katkı sağlayabilir (Alperen, 1991; Çiftçi ve Çeçen, 2014); çünkü çocuklar sözcükleri öğrenirken aynı zamanda o dilin sözcükleriyle de karşı karşıya kalırlar (Karatay, 2007; Sever, Kaya ve Aslan, 2006). Daha farklı bir anlatımla, bir dilin sözcükleri o dilin sözcükleri, deyimleri, atasözleri, ikilemeleri, terimleri ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bir bütün olduğundan (Aksan, 2006), çocukların dille kurdukları etkileşimler, onların sözcüklerini geliştirerek duygu ve düşüncelerini yazılı olarak etkili bir biçimde yansıtmalarına olanak sağlayabilir. Bu bakımdan, öğrencilerin temel sözcük düzeylerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Temel sözcükler, her dilde kuşaktan kuşağa aktarılan, insan yaşamında birinci derecede önemli olan, insan ve çevresine ilişkin olan temel kavramları içeren

bir yapı ve bir dilin en köklü, en eski sözcüklerinin oluşturduğu bir bütündür. Bu yönüyle, bu sözcükleri oluşturan sözcükler dilin çekirdek kısmını oluşturmaktadır olup dilin en az değişen kısmıdır. Bununla birlikte, bir dilin temel sözcükleri, sözcüklerinin küçük bir bölümünü oluşturmaktadır; çünkü temel sözcüklerindeki sözcükler en çok yinelenen sözcüklerdir (Aksan, 2007). Bu bakımdan, hazırlanacak olan öğretim araç ve gereçlerinde, özellikle de ders kitaplarında temel sözcükleri dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte, yaş gruplarına göre çocukların edinmesi gereken temel sözcüklerini kapsayacak ders kitapları ve Türkçenin sözcüklerini yansıtan nitelikli metinler hazırlanmalıdır.

Her dilde bazı sözcükler diğerlerine göre daha sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yönüyle, ne kadar sözcük bilinirse bilinsin, anadilinde ne kadar sözcük olursa olsun bir dilde günlük kullanılan sözcük sayısı en çok birkaç bin sözcükle sınırlıdır. Bireyin yaşamsal alanına yakın olan sözcükler diğer sözcüklere oranla daha sık kullanılmaktadır. Diğer sözcüklerin kullanılması ise, bireylerin gereksinimlerine göre dağılım göstermektedir (Aksan, 2007). Bu bakımdan, sözcük sıklığı alanında yapılacak tarama çalışmalarıyla, birbirinden çok farklı özellikteki sosyal grupların yazılı ya da sözlü anlatımlarıyla çeşitli yazınsal metinlerde geçen sözcüklerin sıklığı belirlenebilir. Böylelikle her yaşta ya da her düzeydeki bir grubun iletişim ortamında daha çok hangi sözcükleri kullandığı, bir topluluğun ya da bir kitlenin sözcüklerinin en çok hangi öğelerden oluştuğu, toplumun genelinde iletişimde daha çok hangi sözcüklerde yoğunlaştığı belirlenebilir (Karadüz, 2004). Bununla birlikte, sözcük sıklığı çalışmalarının ilköğretim öğrencilerine başlangıç aşamasında hangi sözcüklerin öğretileceğinin belirlenmesinde, sözcüklerden hareketle dilin kullanıcılarında meydana gelen kültür değişimlerinde, sözlük hazırlanırken sözcüklerin anlamlandırılmasında hangi anlamın ön plana alınacağı, dilin geçirmiş olduğu değişimlerin ortaya çıkarılmasında, dildeki yabancı sözcük oranlarını göstererek dilin gelişim süreci ile ilgili bilgi sunmasında, biçimbilim çalışmada ayrıntılı veri sağlanmasında, metin çözümlemelerinin daha sağlıklı yapılmasında önemli katkıları vardır (Ölker, 2011).

Türkçede sözcük sıklığı üzerine öğrenci, metin, ders kitabı ve sözlükleri kapsayan birçok çalışma yapılmıştır (Baş ve Demirci, 2015; Başpınar, 2008; Doğru, 2008; Göz, 2003; İpekçi, 2005; Karahan, 2007; Karakaya, 2011; Keklik, 2009; Kutlu, 2006; Özbay, Büyükkız ve Uyar, 2011; Öztekin, 2008; Turgut, 2008; Tülü, 2012; Uluçay ve Börekçi, 2015). Özbay, Büyükkız ve Uyar (2011) tarafından, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime hazineleri üzerine yapılan çalışmada, kız öğrencilerin bir metinde kullandıkları sözcük sayısının (222,73), erkek öğrencilerin kullandığı toplam sözcük sayısına göre (167,80) daha fazla olduğu görülmüştür. Karahan (2007) tarafından gerçekleştirilen ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime servetini belirlemeye yönelik çalışmada, erkek öğrencilerin 9658 toplam sözcük sayısında 1660 çeşit sözcük; kız öğrencilerin 8512 toplam sözcük sayısında 1535 çeşit sözcük kullandığı ortaya çıkarılmış ve öğrencilerin en sık kullandıkları sözcüklerin "ad 55, ağaç 74, al 85, ama 107, anne 137, arkadaş 92, baba 141, başlamak 69, çıkmak 83, çocuk 61,

çok 340, eğitim 80, etmek 81, geçmek 72, gelmek 203, gitmek 312, güzel 114, için 128, köy 319, olmak 450, ora 147, sonra 219, var 280, ve 399, yemek 87, yer 171" olduğu görülmüştür. İpekçi (2005) tarafından, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin kelime serveti üzerine yaptığı çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatımlarında en fazla kullandığı sözcüklerin "ve 413, bir 358, insan, 353, bu, 255, olmak, 240, için, 178, biz, 170, o 123, ben (zamir) 122, çok 117" olduğu belirlenmiştir. Turgut (2008) tarafından, ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime serveti üzerine yönelik yaptığı çalışmada, öğrencilerin toplam 22010 sözcük, 61 ikileme, 134 deyim, 5 atasözü kullandıkları; özdeyiş ise hiç kullanmadıkları belirlenmiştir. Öztekin (2008) tarafından, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime serveti üzerine yönelik yapılan çalışmada, erkek öğrenciler 10241 toplam sözcük sayısında 1378 çeşit sözcük kullanırken kız öğrenciler toplam sözcük sayısında 1249 çeşit sözcük kullanmışlardır. Başpınar (2008) tarafından, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime serveti üzerine yönelik yaptığı çalışmada, öğrencilerin toplam 31305 sözcük, 115 ikileme, 136 deyim, 14 atasözü ve 9 özdeyiş kullandıkları belirlenmiştir. Karakaya (2011) tarafından, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime serveti üzerine yönelik yaptığı çalışmada, öğrencilerin toplam 35055 sözcük, 92 ikileme, 579 deyim, 22 atasözü kullandıkları belirlenmiştir. Tülü (2012) tarafından, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime serveti üzerine yönelik yaptığı çalışmada, öğrencilerin toplam 34795 sözcük, 86 ikileme, 233 deyim, 4 atasözü kullandıkları belirlenmiştir. Uluçay ve Börekçi (2015) tarafından ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları deyimler üzerine yaptıkları çalışmada, öğrencilerin en yaygın olarak kullandıkları deyimlerin "zarar vermek 23, karar vermek, 14, ne kadar 8, not almak 6, gurur duymak 5, uzak kalmak 5, iyi ki 4, örnek vermek 4, az kalsın 3, ayak basmak 2" olduğu görülmüştür. Göz (2003) tarafından günlük gazetelerden, öykülerden, bilimsel çalışmalardan, biyografi, okul kitabı gibi çeşitli alanlardan tarayarak 22.693 sözcükten oluşan Türkçenin sözcük sıklığı sözlüğü oluşturulmuş ve Türkçede en sık kullanılan bir (29286), ve (22856), olmak (20844), bu (15140), için (6886), o (6421), ben "zamir" (5829), ben "ciltte" (10), ben (5819), demek (5419), demek "eylem" (5268), demek "o halde" (151), çok (5405), yapmak (5189), ne (5098), gibi (4994), daha (4683), almak (4422), var (4200), kendi (4175), gelmek (4033), ile (3830), vermek (3827), ama (3668), sonra (3639), kadar (3527), yer (3366), yer "dünya" (5), yer "toprak" (3361), en (3352) olmak üzere ilk otuz sözcük belirlenmiştir. Memoğlu-Süleymanoğlu (2006) tarafından hazırlanan Türkçenin ters sıklık sözlüğünde sözcükler gazete, dergi, toplum, devlet, ekonomi, sanat ve edebiyat yapıtları ile ders kitaplarından elde edildikten sonra yapıtlardaki kullanılış biçimleriyle ve son harflerine göre sözlükte sıralanmışlardır. Bu sözlükte en sık kullanılan sözcüklerin genellikle 10 harfi geçmediği ve en sık kullanılan sözcüklerin ise 127307 sayısı ile iki heceli sözcüklerden oluştuğu ortaya çıkarılmıştır. Bununla birlikte, bu sözlükte, ünlü ile biten sözcüklerden en sık kullanılan harf "e"; en sık kullanılan sessiz harf "n", bunu izleyen sessiz harfler "r" ve "k"dir. Keklik (2009) tarafından yetmiş sekiz kaynak

taranarak 7-11 yaş grubu çocuklara öğretilmesi gereken en sık kullanılan 1800 sözcük belirlenmiş ve bu sözcükler uzman görüşleri doğrultusunda "aile ve akraba (8), alışveriş (22), araç ve gereçler (115), bitkiler (33), bilgisayar (9), coğrafya (31), dünya ve çevremiz (22), hava durumu (9), ev ve bina (14), eylemler (346), genel kelimeler (637), genel isimler (419), konuşmayı kolaylaştıran sözcükler (215), ilişki sözleri (3), giysiler (23), hayvanlar (52), insanı niteleyen kavramlar (71), köy ile ilgili kavramlar (9), meslekler (36), müzik ve müzik aletleri (5), okulla ilgili kavramlar (32), oyun, oyuncak spor ve eğlence (23), renkler (5), sayılar (17), taşıtlar (15), ulaşım (33), vücudumuz (26), yapılar (27), yiyecek ve içecekler (26), yönler (4), zaman dilimleri (37), karşıt anlamlı kavramlar (133)" gibi kavram alanlarına göre listelenmiştir. Kutlu (2006) tarafından 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin sözcük sıklığı açısından değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmada, Türkçe ders kitaplarında yer alan ortak sıklık dizini belirlenmiş ve bu dizindeki "bir (862), bu (476), da/de (406), ol- (383), ve (360), o (293), ben (269), de- (230), ne (183), için (158), var (140), her (133), gel- (132), insan (132), gibi (129), kendi (129), iç (122), sen (117), gör- (116), sonra (109), yer (108), çocuk (107), Atatürk (105), iste- (105), çok (104), biz (103), git- (99), daha (98), gün (97), yap- (91)" ilk otuz sözcük ortaya çıkarılmıştır. Baş ve Demirci (2015) tarafından, ikinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde çalışma kitaplarındaki etkinliklerin söz varlığı açısından karşılaştırdıkları çalışmada, ders kitabında bulunan 1826'sı farklı olmak üzere 7449 sözcüğe karşılık, çalışma kitabında bulunan sözcüklerden 210'u farklı olmak üzere 238 sözcük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, çalışma kitabındaki 252 etkinlikte, salt bir tane deyim (gözlerini açmak) olduğu ve atasözlerinin ise her iki kitapta bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Doğru (2008)'nun 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki deyimler üzerine yaptığı sıklık çalışmasında ise, bu kitaplarda salt 347 deyim olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini sözcük sıklığı ve sözcük sıklığı dağılımı açısından incelemektir. Çünkü öğrencilerin sözcük dağarcıkları ve edindikleri sözcük sıklığı, onların yazılı anlatım becerilerini doğrudan etkileyebilir. Bu durum, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini etkili bir biçimde anlatmasına, doğru, etkili ve uygun bir biçimde sözcükleri kullanmasına, anlatımın tam ve açık bir biçimde yansıtılmasına, aktarılan düşüncenin oluşmasında yan yana gelecek sözcükleri düzenlemeye yönelik olarak yazılı anlatım becerisinin gelişmesinde sözcük sıklığının önemini ortaya çıkaracaktır. Böylelikle, öğrencilerin hem sözcük sıklıkları belirlenecek hem de bu öğeleri yazılı anlatım becerilerine yansıtıp yansıtmadıkları açığa çıkarılacaktır.

Yöntem

Bu çalışma, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini sözcük sıklığı ve sözcük sıklığı dağılımı açısından incelemeyi amaçlayan betimsel nitelikte bir araştırmadır. Betimsel araştırmalarda amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce dizgesel ve

açık bir biçimde belirtilir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır, yorumlanır ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bununla birlikte, bu tür araştırmalar, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı ve derinlemesine bir biçimde araştırılmaktadır (Karakaya, 2014). Betimsel araştırmalarda, üzerinde çalışılan olay, olgu ya da durumları kontrol etme etkinliği yoktur. Araştırmacılar, bu değişkenlere müdahale etmeyerek olayların akışını engelleyecek tutum ya da davranış içinde olmazlar (Creswell, 2009; Sönmez ve Alacapınar, 2013).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu uygun örnekleme yoluyla seçilen 60 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Uygun örnekleme yönteminde araştırmacı çalışma yapacağı örnekleme maliyet, zaman ve kolay ulaşılabilirlik gibi değişkenleri göz önüne alarak belirler (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bu yönüyle, bu araştırmaya katılan bütün öğrenciler, İstanbul ilinde yer alan bir ortaokulda 6, 7 ve 8. sınıfta eğitimlerine devam etmektedir. Öğrencilerin 34 (% 57)'si kız ve 26 (% 43)'ü erkektir. Öğrencilerin diğer demografik bilgilerine ilişkin bilgi toplanılmamasına karşın bu örneklem grubunda daha önce gerçekleştirilen araştırmalar öğrencilerin yaş aralığının 11 ile 15 arasında değişebileceğini göstermektedir (Şahin, Barut ve Ersanlı, 2013).

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, araştırmacı öğrencilerin günlük yaşamlarındaki en çok ilgili oldukları sözcükleri belirlemek amacıyla onlardan yapmaktan hoşlandığı ya da hoşlanmadığı eylemlere yönelik bir kompozisyon yazmalarını istemiştir. Araştırmacı, her düzeyde bulunan öğrencilerin duygu ve düşüncelerini sınırlandırmamak ve onların sözcük dağarcıklarını bütün yönleriyle ortaya çıkarmak için herhangi bir konu kısıtlamasına gitmemiştir. Böylelikle 6, 7 ve 8. sınıfta yer alan öğrencilerin tamamı bir ders saati içinde istedikleri bir konuda yapmaktan hoşlandığı ya da hoşlanmadığı eylemlere yönelik bir kompozisyon yazmışlardır. Öğrencilerin kompozisyon yazımı sırasında, araştırmacı hiçbir biçimde öğrencilere müdahale etmemiştir. Süreç sonunda, öğrencilerin tamamı kompozisyonlarını tamamlayıp araştırmacıya vermişlerdir. Daha sonra öğrencilerden yazılı olarak elde edilen veriler, çalışmayı gerçekleştiren araştırmacılar tarafından düz metin olarak yeniden yazılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada, içerik çözümlemesi türlerinden sıklık çözümlemesi tekniği uygulanmıştır. İçerik çözümlemesi, metnin içeriğinde bulunan sözcüğü, anlamı, resmi, simgeleri ve herhangi bir iletiyi çözümleme tekniğidir (Neuman, 2016). Bu yönüyle, bu çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini sözcük ve sözcük sıklığı dağılımına yönelik çözümleme yapılmıştır. Bu çözümleme, Cibakaya 2.3 dizin

6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı Dağılımı Açısından İncelenmesi

programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu program, bir metinde yer alan bütün sözcükleri dizinlerken istenirse geçtiği yerleri vermeden bir dosyadaki sözcüklerin dizinini ve her bir sözcüğün kaç defa geçtiğini de göstermektedir. Bu yönüyle, araştırmacılar tarafından düz metne aktarılan öğrencilerin yazıları, öncelikle küçük harflere dönüştürülerek paragraf, satır boşluğu ve sözcükler arasında birden fazla boşluk bırakılmadan programda çözümlenmek üzere veri girdisi olarak yapılandırılmıştır. Bununla birlikte, program, öğrencilerin yazılarındaki adların, eylemlerin, ikilemelerin, deyim ve atasözlerinin yazımını farklı kodlanmasını istediği için her iki araştırmacı tarafından bu kodlamalar oluşturularak öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki sözcük sıklığı ve sözcük sıklığı düzeyleri belirlenmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki sözcük sıklığı ve sözcük sıklıklarının 6, 7 ve 8. sınıflardaki dağılımına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3: 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı

oyna-	19	daha	2	dinozor	1	sinema	1
hoşlan-	14	dolaş-	2	disney	1	sit	1
oku-	14	dondurma	2	doğa	1	sohbet	1
alan	13	et-	2	dolap	1	sosyal	1
ilgi	13	git-	2	düzenle-	1	tak-	1
kitap	13	güzel	2	eğlen-	1	takip	1
çok	12	hayvan	2	fakat	1	tatil	1
izle-	12	ile	2	genellikle	1	top	1
sev-	10	ilgilen-	2	gir-	1	voleybol	1
bilgisayar	9	spor	2	gitar	2	yaz-	1
müzik	9	şarkı	2	hakkında	1	yemek	1
ve	9	televizyon	2	hava	1	yeni	1
arkadaş	8	ye-	2	hepsi	1	yorum	1
dinle-	8	yer	2	hızlı	1	yönelik	1
oyun	8	ben	2	ilgili	1	zevкли	1
film	7	birlikte	2	ilginç	1	abi	1
futbol	6	çiz-	2	ise	1	bilgi	1
yap-	6	aile	1	iste-	1		
bir	5	ailece	1	iyi	1		
gez-	5	alışveriş	1	kafa	1		
en	4	anlat-	1	kardeş	1		
şey	4	ansiklopedi	1	kola	1		
yüz-	4	aile	1	komedi	1		
bin-	3	araştırma	1	konuş-	1		
bisiklet	3	baba	1	koş-	1		
dergi	3	belgesel	1	mısır	1		
dışarı	3	bu	1	moda	1		
geçir-	3	channel	1	nota	1		
ol-	3	çal-	1	oy	1		
resim	3	çeşitli	1	paylaşım	1		
vakit	3	çıkart-	1	program	1		

Tablo 1'de görüldüğü gibi, 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki sözcük sıklıkları incelendiğinde, öğrencilerin 320 çeşit sözcük kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 20 sözcüğün ise, "oyna- 19, hoşlan- 14, oku- 14, alan 13, ilgi 13, kitap 13, çok 12, izle- 11, sev- 10, bilgisayar 9, müzik 9, ve 9, arkadaş 8, dinle 8, oyun 8, film 7, futbol 6, yap- 6, bir 5, gez- 5" olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin yazılı anlatımlarında ikileme, atasözü, deyim, özdeyiş ve kalıpsöz gibi sözcük öğelerini kullanmadıkları ortaya çıkartılmıştır. 320 çeşit sözcük içinde % 97.2 oranında somut, % 2.8 oranında ise soyut sözcüğün olması "hoşlan- 14, ilgi 13, sev- 10, oyun 8, vakit 3, eğlen- 1, iyi 1, yorum 1, zevkli 1", öğrencilerin temel sözcük içerisinde soyut sözcük oranının oldukça az olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 2: 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı

çok	25	bir	13	spor	8	mutlu	4
alan	20	oyna-	13	ama	7	alışveriş	3
ben	19	en	11	basketbol	8	arkadaş	3
sev-	19	oku-	11	bu	6	can	3
ve	17	gez-	10	da	6	de-	3
hoşlan-	16	dans	9	de	6	ders	3
ilgi	16	dinle-	9	bilgisayar	4	fen	3
yap-	16	et-	9	çünkü	4	gör-	3
ol-	15	şey	9	daha	4	hayvan	3
müzik	14	kitap	8	futbol	4	her	3
hisset-	3	aç-	1	eğer	1	ki	1
ilgili	3	ağ	1	eğitim	1	konu	1
izle-	3	aile	1	eğitimci	1	koşu	1
o	3	aktivite	1	eleştir-	1	köpek	1
sıkıl-	3	al-	1	emin	1	kötü	1
yan	3	alet	1	esinti	1	kulak	1
yarın	3	an	1	evcil	1	kurs	1
yaz-	3	anlam	1	fakat	1	küçümse-	1
yemek	3	anne	1	fazla	1	maç	1
yer	3	ara	1	gayet	1	merak	1
yüz-	3	ara-	1	geç-	1	mutfak	1
zaman	3	arama	1	gel-	1	neden	1
az	2	aşk	1	genel	1	ora	1
bahçe	2	at-	1	gıda	1	özgüven	1
başka	2	atla-	1	gibi	1	pota	1
bazen	2	baba	1	git-	1	profesyonel	1
çal-	2	bağlama	1	göre	1	rahatla-	1
değil	2	bak-	1	gün	1	ruh	1
dış	2	balkon	1	hafif	1	saat	1
diye	2	baş	1	hani	1	sağlam	1
elbise	2	başarılı	1	hariç	1	sağlıklı	1
film	2	başla-	1	hata	1	sarma	1
geçir-	2	bayıl-	1	hazırla-	1	sayfa	1
gir-	2	bazı	1	hedef	1	sene	1
güzel	2	beden	1	hem	1	ses	1
hayat	2	bekle-	1	hemen	1	son	1
için	2	besle-	1	hep	1	sonra	1
insan	2	bilgi	1	hızlı	1	sor-	1

6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı Dağılımı Açısından İncelenmesi

internet	2	biri	1	hiç	1	sosyal	1
ise	2	bisiklet	1	hip hop	1	söyle-	1
kalk-	2	biz	1	hobi	1	söz	1
kendi	2	boş	1	hüzünlü	1	sür-	1
koş-	2	bulaşık	1	iç	1	şiir	1
mesela	2	büyü-	1	ile	1	tane	1
ne	2	büyük	1	in-	1	televizyon	1
öğren-	2	çek-	1	ip	1	topla-	1
öğret-	2	çekyat	1	iyi	1	uğraş-	1
pek	2	çeşitli	1	kafa	1	uyu-	1
resim	2	çık-	1	kalp	1	uzak	1
salsa	2	çiğ köfte	1	kardeş	1	yükselt-	1
seyret-	2	çiz-	1	karşı	1	yürü-	1
şarkı	2	dayalı	1	katıl-	1	yüzme	1
tabii	2	dışarı	1	keşfet-	1	zaten	1
tasarla-	2	dile-	1	kıpır kıpır	1	zemin	1
tek	2	doğru	1	yat-	1	zevk	1
telefon	2	doktor	1	yaz	1	video	1
top	2	dolaş-	1	yazı	1	vs	1
voleybol	2	duy-	1	yıka-	1	çeşitli	1
yarış	2	duyarlı	1	yok	1	çıkart-	1
yeni	2	duygu	1	yorum	1	dinlen-	1
yüz	2	düşün-	1	sahip	1	program	1
uzay	1	belgesel	1	bir arada	1		
üç	1	bu	1	böylelikle	1		
üzeri	1	channel	1	çünkü	1		
var	1	çal-	1	ders	1		

Tablo 2'de görüldüğü gibi, 7. sınıf düzeyindeki öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki sözcük sıklığı ve sözcük sıklıkları incelendiğinde, öğrencilerin 640 çeşit sözcük sıklığı kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 20 sözcüğün ise, "çok 24, alan 20, ben 19, sev- 19, ve 17, hoşlan- 16, ilgi 16, yap- 16, ol- 15, müzik 14, bir 13, oyna- 13, en 11, oku- 11, gez- 10, dans 9, dinle- 9, et- 9, şey 9, kitap 8" olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, 7. sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarında ikileme, atasözü, deyim, özdeyiş ve kalıpsöz gibi sözcük öğelerini kullanmadıkları ortaya çıkartılmıştır. 640 çeşit sözcük sıklığı içinde % 96.7 oranında somut, % 3.3 oranında ise soyut sözcüğün olması "sev- 19, hoşlan- 17, ilgi 16, mutlu 4, hisset 2, ilgili 3, zaman 3, anlam 1, aşk 1, duyarlı 1, duygu 1, eleştir- 1, hüzünlü 1, iyi 1, kötü 1, küçümse- 1, merak 1, özgüven 1, yaşam 1, yorum 1, zevk 1", öğrencilerin temel sözcük sıklığı içerisinde soyut sözcük oranının oldukça az olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3: 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı

oyna-	25	oyun	6	geçir-	3	gel-	2
ve	21	bilgisayar	5	git-	3	gör-	2
müzik	20	bu	5	kendi	3	hakkında	2
yap-	20	uğraş-	5	konu	3	hayvan	2
çok	15	yer	5	öğren-	3	hisset-	2
hoşlan-	15	bir	4	sıklı-	3	için	2
izle-	15	çalış-	4	sohbet	3	ile	2
kitap	15	ders	4	yabancı	3	incele-	2

dinle-	14	en	4	ye-	3	kafa	2
oku-	14	ilgili	4	zevk	3	konser	2
ilgi	11	resim	4	ağaç	2	o	2
alan	10	tiyatro	4	alet	2	roman	2
arkadaş	10	voleybol	4	alışveriş	2	sayfa	2
gez-	11	yaz-	4	bilim	2	saz	2
şey	9	aile	3	biyografi	2	seyret-	2
et-	8	al-	3	can	2	soru	2
film	8	ama	3	çal-	2	söyle-	2
futbol	8	araştır-	3	dal-	2	spor	2
ol-	8	basketbol	3	dans	2	sür-	2
sev-	8	ben	3	değil	2	şarkı	2
araştırma	6	çek-	3	dolaş-	2	takip	2
belgesel	6	çöz-	3	duy-	2	tarihi	2
insan	6	doğa	3	farklı	2	televizyon	2
test	2	de-	1	işaret	1	sıkıntı	1
ünlü	2	değişik	1	işte	1	sınır	1
vakit	2	den-	1	iyi	1	sinema	1
ver-	2	dene-	1	izlemek	1	sinir	1
yazı	2	deneme	1	kar	1	sürü	1
yemek	2	deniz	1	kara	1	şekilli	1
yeni	2	dergi	1	kardeş	1	şiir	1
yüz-	2	deri	1	kavga	1	takı	1
zaman	2	desen	1	kemik	1	tamamen	1
on	1	dikkat	1	keşfet-	1	tanış-	1
yirmi	1	dizi	1	keyif	1	tarih	1
altmış	1	eğlence	1	kıyafet	1	tarz	1
yetmiş	1	el	1	kişi	1	telefon	1
akciğer	1	erik	1	konuş-	1	telekinezi	1
akıl	1	esrarengiz	1	kopar-	1	telepati	1
Amerikan							
futbolu	1	eşlik	1	kur-	1	top	1
anket	1	evren	1	kültür	1	tüm	1
anla-	1	face	1	lunapark	1	tür	1
anlaş-	1	fazla	1	masal	1	uyu-	1
anlat-	1	felsefe	1	matematik	1	vizyon	1
ayakkabı	1	fen	1	merak	1	vücut	1
ayrıca	1	fimo	1	meyve	1	yağmur	1
bağımlı	1	fotoğraf	1	moda	1	yani	1
bak-	1	full	1	mucize	1	yara-	1
başar-	1	garip	1	mutlu	1	yarar	1
başarısız	1	geç-	1	oje	1	yardımlaş-	1
başka	1	gerçek	1	olay	1	yarışma	1
bayıl-	1	gerilim	1	oluş-	1	yürüyüş	1
bazen	1	gezi	1	ortam	1	zarar	1
bebek	1	gibi	1	ödev	1	zihin	1
beraber	1	gider-	1	öğret-	1	zorla-	1
beyin	1	gir-	1	öykü	1		
bilgi	1	göz	1	öyle	1		
biri	1	güç	1	piknik	1		
bisiklet	1	gül	1	psikoloji	1		
böyle	1	haber	1	rahat	1		
cep	1	hamur	1	rahatla-	1		

6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı Dağılımı Açısından İncelenmesi

cips	1	hayal	1	rahatlık	1
çel-	1	hiç	1	rap	1
çiçek	1	hikaye	1	sakin	1
çikolata	1	hoşa gitmek	1	sanat	1
çiz-	1	ilgilen-	1	seri	1
da	1	ilginç	1	işaret	1
daha	1	internet	1	işte	1
de	1	iş	1	iyi	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi, 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki sözcük sıklığı ve sözcük sıklıkları incelendiğinde, öğrencilerin 625 çeşit sözcük sıklığı kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin en sık kullandıkları ilk 20 sözcüğün ise, "oyna 25, ve 21, müzik 20, yap- 20, çok 15, hoşlan- 15, izle- 15, kitap 15, dinle- 14, oku- 14, ilgi 11, alan 10, arkadaş 10, gez- 11, şey 9, et- 8, film 8, futbol 8, ol- 8, sev- 8" olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarında ikileme, atasözü, deyim, özdeyiş ve kalıpsöz gibi sözcük sıklığı öğelerini kullanmadıkları ortaya çıkartılmıştır. 625 çeşit sözcük sıklığı içinde % 96.6 oranında somut, % 3.4 oranında ise soyut sözcüğün olması "hoşlan- 15, sev 8, ilgili 4, zevk 3, hisset 2, vakit 2, zaman 2, akıl 1, başar- 1, başarısız 1, esrarengiz 1, garip 1, gerilim 1, ilginç 1, iyi 1, kültür 1, merak 1, mucize 1, mutlu 1, sakın 1, sıkıntı 1", 6 ve 7. sınıf düzeylerinde olduğu gibi öğrencilerin temel sözcük sıklığı içerisinde soyut sözcük oranının oldukça az olduğunu ortaya koymaktadır.

Tartışma

Sözcük sıklığı ve sözcük sıklığı ile ilgili çalışmalar, öğrencilerin sözcük dağarcıklarının ortaya çıkartılması, onların ilgi ve gereksinim duyabilecekleri sözcüklerin belirlenmesi, sözcük öğretimine katkı sağlaması ve farklı düzeylerdeki öğretim basamaklarında hangi sözcüklerin öğretilebileceğine ilişkin dönütleri sunması bakımından oldukça önemlidir (Baş ve Demirci, 2015; Bayat, 2013; İnce, 2007; Karadüz, 2004; Ölker, 2011; Özbay ve Melanlıoğlu, 2008). Bu bakımdan, Türkçe öğretiminin etkinlik alanlarının geliştirilmesinde, ders kitaplarının oluşturulmasında ve ilköğretimin ilk yıllarından başlayarak öğrencilerin dilsel gelişimlerinin desteklenmesinde sözcük sıklığı ve sözcük sıklığı ile ilgili araştırmalara gereksinim vardır. Sözcük öğretiminin aşamalarının belirlenmesinde ise, öğretim ilkeleri, öğrencilerin bireysel farklılıkları, onların dilsel ve bilişsel gelişim dönemleri göz önünde bulundurulmalıdır (Aykaç, 2014; Gözütok 2006; Güneş, 2014; Piaget, 2004). Bununla birlikte, öğrencilerin sözcük sıklığı düzeyleri belirlenerek geliştirilecek öğretim de onların dilsel gelişimlerine katkı sağlayabilir. Bu bakımdan, hangi sözcüğün hangi düzeyde öğretileneğinin bilinmesi, dilsel öğretimi planlı bir süreç durumuna getirebilir.

Bu çalışmada, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin sözcük sıklığı dağılımı incelenerek en sık kullanılan ilk yirmi sözcük karşılaştırıldığında, 13 sözcüğün "oyna, hoşlan-, oku, alan, ilgi, kitap, çok, sev-, müzik, ve, dinle, yap-, gez-" üç sınıf düzeyinde öğrencilerin temel sözcük sıklıklarının en sık kullandıkları sözcüklerini ortaya

koymaktadır. İlk 20 sözcüğün karşılaştırılmasında 13 sözcüğün sıklık dağılımlarının örtüşmesi, dağılımların % 65 oranında uyumlu olduğunu göstermektedir. Daha ayrıntılı bir anlatımla, 6. sınıflara ilişkin sıklık dağılımının ilk 20 sözcüğü, 7. sınıflara ilişkin sıklık dağılımının ilk 20 sözcüğüyle karşılaştırılması sonucunda, 20 sözcükten 14 sözcüğün "oyna, hoşlan-, oku, alan, ilgi, kitap, çok, sev-, müzik, ve, dinle, yap-, gez-, bir" örtüşmesi, 6. ve 7. sınıflara ilişkin sıklık dağılımları arasında % 70 oranında uyum olduğunu göstermektedir. 7. sınıflara ilişkin sıklık dağılımının ilk 20 sözcüğü, 8. sınıflara ilişkin sıklık dağılımının ilk 20 sözcüğüyle karşılaştırılması sonucunda ise, 20 sözcükten 15 sözcüğün "oyna, hoşlan-, oku, alan, ilgi, kitap, çok, sev-, müzik, ve, dinle, yap-, gez-, şey, et-, ol-" örtüşmesi, 7. ve 8. sınıflara ilişkin sıklık dağılımları arasında % 75 oranında uyum olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, 6, 7 ve 8. sınıfların sözcük sıklığı dağılımlarının uyumlu olduğunu ve sınıf düzeyi arttıkça bu uyumun arttığını göstermektedir.

Bununla birlikte, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde, öğrencilerin temel sözcüklerine yönelik en sık kullandıkları sözcüklerin olumlu anlamda olması, onların düş ve düşünce evrenlerinin yapısını ortaya çıkartabilir. Çünkü çocuklar kavramlarla düşünürler. Kavramların temelinde de sözcükler vardır (Senemoğlu, 2011). Özellikle öğrencilerin hem üç sınıf düzeyinde en sık kullandıkları sözcüklerin "oyna, hoşlan-, oku, alan, ilgi, kitap, çok, sev-, müzik, ve, dinle, yap-, gez-" olması hem de 6. ve 8. sınıflarda en sık kullanılan sözcüğün "oyna-", 7. sınıf düzeyinde "çok" olması, düzey yönünden öğrencilerin ilgi alanlarını, en çok nelere önem verdiklerini, nelerden hoşlandıklarını ya da neleri istediklerini açığa çıkartmaktadır. Daha ayrıntılı bir söyleyişle, bu çalışmada, öğrencilerin "müzik, dans, kitap, hayvan, salsa, çığ köfte, hip hop, kardeş, bilgisayar, arkadaş, film, futbol, dondurma, komedi, mısır, moda, araştırma, belgesel, resim, tiyatro, voleybol, basketbol, alışveriş, bilim, tarih, televizyon, bisiklet, cips, çikolata, eğlence, face, felsefe, lunapark, telefon" gibi sık kullanmış oldukları sözcükler, onların yaşama bakış açılarını, alışkanlıklarını ve ilgilerini ortaya çıkarmaktadır.

Aynı açık uçlu soruya verilen yanıtlarda, 6. sınıf öğrencilerinin 320, 7. sınıf öğrencilerinin 640 ve 8. sınıf öğrencilerinin 625 çeşit sözcük kullandıkları görülmektedir. Çeşit sözcük sayısının 6, 7 ve 8. sınıflar arasında kademeli olarak artması beklenirken 8. sınıf toplam sözcüklerinin 7. sınıf düzeyine göre geride kaldığı görülmektedir. Bu durum, ya seçilen örneklemin homojen başarı düzeyinde olmamasından ya da sözcük dağarcığının geliştirilmesine yönelik öğretimin gerçekleşmemesinden kaynaklanabilir. Bununla birlikte, öğrencilerin yazılı anlatımlarında ikileme, atasözü, deyim, özdeyiş ve kalıpsöz gibi sözcükleri kullanma durumu bakımından daha önceden yapılan çalışmalarla (Başpınar, 2008; Doğru, 2008; Karakaya, 2011; Tülü, 2012; Uluçay ve Börekçi, 2015) bu çalışmanın sonuçları örtüşmemektedir. Çünkü bu çalışmada, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde bulunan öğrencilerin yazılı anlatımlarında ikileme, atasözü, deyim, özdeyiş ve kalıpsöz gibi sözcükleri kullanma durumları rastlanmamıştır. Bu durum, sınıf düzeylerine göre soyut sözcük kullanımının oldukça az olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle 6, 7 ve 8. sınıf

6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı Dağılımı Açısından İncelenmesi

öğrencilerin en sık kullandıkları sözcükler arasından salt 2 tanesinin "hoşlan-, sev-" soyut sözcük olması, öğrencilerin hem soyut sözcük dağarcıklarının gelişmediğini hem de duygu ve düşüncelerini dile getirirken soyut sözcükleri çok fazla kullanmadıklarını ortaya koymaktadır. Soyut sözcük oranının, sınıf düzeylerinde bu kadar düşük olması, ders kitaplarındaki sözcük çalışmalarının metnin bağlamı dışında değerlendirilmesinden (Karatay, 2007), öğrencilerin okuma kültürü sürecinde yeterince olmamasından (Sever, 2008) ya da yaratıcı, eleştirel ve analitik düşünme becerileri kapsayan üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılmamasından kaynaklanabilir (Aslan, 2013). Bu bakımdan, öğrencilerin temel sözcük içerisinde soyut sözcük düzeylerini arttıracak çocuk gerçekliğine ve çocuğa göreliliğe uygun (Çer, 2016a, 2016b, 2016c) yazınsal metinler ile öğretimsel yaklaşımların geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, temel sözcük bakımından öğrencilerin en sık kullandıkları ilk on üç sözcüğün "oyna, hoşlan-, oku, alan, ilgi, kitap, çok, sev-, müzik, ve, dinle, yap-, gez-"; Karahan (2007)'in çalışmasında belirlenen salt "arkadaş, çok, et-, geç-, ol, ve" sözcükleriyle örtüştüğü, İpekçi (2005)'nin çalışmasında ise, salt "ve, bir, ol-, çok" sözcükleriyle örtüştüğü görülmektedir. Öğrencilerin temel sözcük sıklıklarının birbirlerinden farklı olması, onların ilgi ve gereksinimlerinin, sosyal ve kültürel farklılıkların, onların yetiştiği çevre ve öğretim düzeylerinin sözcük dağarcıkları üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Daha yalın bir söyleyişle, sözcük dağarcığının gelişiminde yaş, öğretim düzeyi, sosyo-kültürel çevre ve ekonomik koşullar önemli değişkenlerdir (İnce, 2007; Ölker, 2011). Çünkü sözcük dağarcığı, yaşının gerektirdiği ölçüde geliştirilmemiş bireyler, anlama ve anlatma becerilerinde eksiklikler yaşarlar (Coşkun, 2013; Göçer, 2014; Sever, 2011; Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2007). Anlama ve anlatma becerilerinin gelişmesi ve akademik başarının artması sözcük dağarcığının gelişimine bağlıdır (Özbay, 2005). Bu yönüyle, sözcük öğretiminin okulöncesini de kapsayacak bir biçimde ilköğretimin ilk basamaklarından başlayarak sistemli biçimde hem yapılandırılması hem de dilsel olarak öğrencileri bir üst öğretim düzeyine hazırlaması gerekmektedir. MEB Türkçe Öğretim Programı (2015)'nda hangi öğretim düzeyinde ne kadar sözcük öğretilmesi gerektiğine ve sözcük sıklığına ilişkin bilgilere yer verilmemiştir. Bu bakımdan, sözcük öğretiminin sistemleştirilmesinde ve basamaklarının düzenlenmesinde sıklık çalışmalarına önem verilmelidir.

Bu çalışmanın ilk sınırlılığı, salt 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden seçilen 60 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu nedenle, daha sonra yapılacak çalışmalar ilköğretim sürecinin tamamını kapsayacak bir biçimde olması gerekmektedir. İkinci olarak, bu araştırma, salt öğrencilerin yazma becerileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. İlerleyen çalışmalarda, öğrencilerin konuşma becerilerinde yer alan sözcük ve sözcük dağılımı ile ilgili araştırmaların yapılması gerekmektedir. Son olarak ise, bu çalışmada öğrencilerin yaş ve cinsiyet özelliklerinin sözcük ve sözcük dağılımı üzerindeki etkisi incelenmemiştir.

İlerleyen çalışmalarda, sözvarlığı ve sözcük dağılımı üzerinde yaş ve cinsiyet özelliklerinin etkisinin incelendiğini nicel araştırmalar da yapılabilir.

Sonuç olarak, bu çalışmada, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerindeki öğrencilerin yazılan anlatımlarındaki sözvarlığı ve sözcük sıklıkları incelendiğinde, onların çeşit ve soyut sözvarlığı bakımından yeterli düzeyde olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak sunulabilecek öneri ise, hem farklı yaş ve gelişim düzeylerinde bulunan öğrencilerden hem de alan uzmanları tarafından belirlenmiş nitelikli yapıt, gazete, dergi ve ilgili kaynaklardan oluşturulacak havuzdan en sık kullanılan sözcükler belirlenerek yaş gruplarına uygun bir biçimde kazandırılması gereken sözcük listeleri belirlenebilir ve öğrencilerin ilgi alanları ve alışkanlıkları da göz önüne alınarak elde edilen veriler doğrultusunda öğretim programları ve ders araç gereçleri hazırlanabilir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2006). *Türkçenin sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol, H. (2007). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Alperen, N. (1991). *Türkçe (Güzel konuşma, okuma ve yazma) öğretim rehberi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Aslan, C. (2013). Çocuk edebiyatı yapıtlarının temel işlevleri. *Eğitimci Öğretmen Dergisi*, 17, 6-9.
- Aykaç, N. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baş, B. ve Demirci, S. (2015). 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerde çalışma kitaplarındaki etkinliklerin söz varlığı açısından karşılaştırılması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(1), 17-29.
- Başpınar, O. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Manisa/Turgutlu ilçesi örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Bayat, S. (2013). İlkokuma ve yazma öğretiminde anlatma becerileri. (Ed.: S. Çelenk). *İlkokuma ve yazma programı ve öğretimi*. Ankara: Eğiten-Kitap.
- Beyreli, L., Çetindağ Z. ve Celepoğlu A. (2006). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Binyazar, A. ve Özdemir, E. (2006). *Yazma öğretimi/yazma sanatı, yaratıcı yazma dersleri*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- Budak, Y. (2000). Sözcük öğretimi ve sözlüğün işlevi. *Dil Dergisi*, 92, 19-26.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (Sixth edition). London: Routledge.
- Coşkun, E. (2013). Yazma eğitiminde aşamalı gelişim. (Ed.: M. Özbay). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık. s. 49-86.

- Creswell, J. W. (2009). *Research desing: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. London: SAGE.
- Çer, E. (2016a). *Çocuk edebiyatı: 0-6 yaş çocuk kitaplarında çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Çer, E. (2016b). Preparing for books children from birth to six: The approach of appropriateness for the child. *Journal of Education and Practice*, 7(6), 78-99.
- Çer, E. (2016c). Preparing books for children from birth through age six: A new children's reality approach. *Universal Journal of Educational Research*, 4(5), 1024-1036.
- Çiftçi, Ö. ve Çeçen, M. A. (2014). Kelime öğretimi. (Ed.: A Güzel ve H. Karatay). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Şahinel M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Dilidüzgün, S. (2003). *İletişim odaklı Türkçe derslerinde çocuk kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Doğru, A. (2008). *6. Sınıf Türkçe ders kitaplarında deyimler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Göçer, A. (2014). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Göğüş, B. (1993). Türkçe öğretimine genel bir bakış. Ferhan Oğuzkan (Yay. Haz.). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gözütok, D. (2006). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. İstanbul: Ekinoks Yayınları.
- Güneş, F. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- İnce, H. G. (2007). "İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin taşıdıkları sosyo-kültürel özellikler ile kelime hazinelerinin ilişkisi". *III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*. (18-20 Haziran Adana).
- İpekçi, A. (2005). *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin kelime serveti üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karadüz, E. (2004). Sözcük sıklığı çalışmalarının önemi. *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Karahan, A. (2007). *Uşak Ulubey ilçesi köy ilköğretim okulları 5. sınıfların yazılı anlatımlarındaki kelime servetinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Karakaya, İ. (2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak/Eşme örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Karakaya, İ. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. (Ed.: A. Tanrıoğen). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık. s. 57-83.

Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.

Karatay, H. (2013). Süreç temelli yazma modelleri: 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modeli. (Ed.: M. Özbay). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık. s. 21-40.

Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Hasırcı, S. (2016). *Türkçe öğretimi, Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Keklik, S. (2011). Türkçede on bir yaşına kadar çocuklara öğretilmesi gereken birleşim gücü yüksek ilk bin kelime. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 80-95.

Kutlu, H. (2006). *MEB İlköğretim 6, 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin sözcükleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

MEB (2015). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. Ankara: T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Memoglu-Süleymanoğlu, H. (2006). *Türkçenin ters sıklık sözlüğü*. Ankara: Kurmak.

Neuman, L. (2016). *Toplumsal araştırma yöntemleri* (Çev.: S. Özge). İstanbul: Yayın Odası Yayınları.

Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü (1945-1950 arası)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Öz, F. ve Çelik, K. (2007). *Uygulamalı ilköğretilme yazma öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Özbay M. (2005). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Özbay, M, Büyükkız, K. K. ve Uyar, Y. (2011). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime hazineleri üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 149-173.

Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.

Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.

Öztekin, M. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Düzce/Akçakoca ilçesi örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Piaget, J. (2004). *Çocukta zihinsel gelişim*. (Çev. Hüsen Portakal). İstanbul: Cem Yayınevi.

Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim, öğrenme ve öğretim, kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem-A Akademi.

Sever, S. (2008). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.

Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi*. İzmir: Tudem Yayınları.

6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Sözcük Sıklığı ve Sözcük Sıklığı Dağılımı Açısından İncelenmesi

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2009). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, E., Barut, Y. ve Ersanlı, E. (2013). Parental education level positively affects self-esteem of Turkish adolescents. *Journal of Education and Practice*, 4(20), 87-97.

Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2007). *Konuşma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.

Turgut, A. (2008). *İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak ili merkez örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Tülü, M. (2012). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Uşak/Eşme örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Uluçay, M. ve Börekçi, M. (2015). Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları deyimler üzerine bir inceleme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 317-338.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.